

Kysten, Riksveg nr. 1

Jo Høyer

jo.hoyer@imr.no

Kysten er vårt ansikt utad. Leia mot nord, “Norvegr”, har gitt navn til dette lange, kronglete og topografisk sammensatte landet vårt. Det er ikke å ta for hardt i å si at det er kysten som historisk sett har bidratt mest til å skape vår identitet som nasjon, og som fra gammelt av har gitt oss levebrødet. Her, mellom holmer og skjær, “leikar fisken i kavet”. Inn fra storhavet kommer de oseaniske bestandene av torsk, sild og lodde for å gyte, og danner grunnlaget for våre største fiskerier. Slik har det vært i uminnelige tider, langs en karrig kyststripe, der det var gavene fra den blå åkeren som gjorde det mulig å overleve.

Nye næringer, nærings- og transportmønstre har med tiden gitt kysten nytt innhold. De siste tretti årene er den blitt et hjem for havbruksnæringen, og et satsingsområde for reiselivet. Sett utenfra har Norge en fantastisk kyststripe. Den er lang, vakker og – særlig i utlendingenes øyne – tilsynelatende uberørt. Den jomfruelige norskekysten er et eldorado, både for bofaste og for besøkende fra inn- og utland. Rike rekreasjons- og fritidsmuligheter gir grunnlag for optimisme og fremtidsvyer for reiselivsnæringen på kysten.

Paradokset er at samtidig som deler av kysten avfolkes eller konsentreres i byer og tettsteder, øker aktiviteten knyttet til urbanisering og industri. Dermed stiger også risikoen for uønsket miljøpåvirkning og mulige interessekonflikter i kystsonen. Å skulle avveie og ivareta disse ulike interessene krever kunnskap, oversikt og støtstyring. I denne prosessen, fram til politiske handlinger og praktisk forvaltning, spiller Havforskningsinstituttet en viktig rolle som kunnskapsleverandør.

Økende sjøtransport er noe av det som sterkest preger aktiviteten langs kysten og i områdene utaskjærs. Den lokale gods- og persontrafikken har riktignok avtatt i forhold til bil og andre kommunikasjonsmidler. Hurtigruten har de siste årene derimot opplevd stor tilstrømning, ikke på grunn av lokalt reisende, men fordi den er blitt et vellykket reiselivsprodukt for turister som vil oppleve vårt fantastiske

kystlandskap. Totalt sett vokser trafikken på norskekysten, ikke minst på grunn av den internasjonale tankfarten. Spesielt den omfattende frakten av råolje langs kystleia gjennom våre rikeste fiskefelt vekker bekymring. Olje- og gassforekomstene i Barentshavet øker områdets betydning i et internasjonalt strategisk perspektiv. Klimaendringer kan i tillegg åpne opp for nye transportruter i nordområdene, noe som vil innebære et enda høyere aktivitetsnivå og følgelig større risiko for negative miljøeffekter.

Både transportmåter og farleder har endret seg de siste årene. Det handler ikke lenger bare om den svingete “kjerreveien” innaskjærs, nå legges det til rette for de store fartøyene på “motorveiene” lenger ut. Dette krever nye tiltak for å styrke sikkerheten og beredskapen til havs. Flere hendelser de siste årene har vist at nettopp sikkerhet må ha prioritet, skal vi kunne verne menneskeliv, miljø og verdier. Men like viktig som å være forberedt på at det kan inntreffe store katastrofer, er det å sørge for at vi er i stand til å løse problemer forårsaket av vedvarende miljøpå-

virkning over tid, som blant annet olje- og gassproduksjon kan føre med seg.

Er vi så rustet til å håndtere disse utfordringene? Flere og større fartøyer farer forbi langs kysten og setter oss på prøve, ikke bare i forbindelse med forurensning. Hvordan vi skal forholde oss til introduserte arter og biologisk mangfold er andre spørsmål. De neste sidene vil belyse slike problemstillinger, og videre den kunnskapen vi trenger for at vi fortsatt skal kunne høste og produsere trygg sjømat, samtidig som vi vil sikre en ren kyst til bruk for et mangfold av næringer.

